

Het geheim van een harmonieus huishouden

Tijdens het interview met Rob Rombout kwamen overeenkomsten en verschillen tussen Robert van Gulik en Rechter Tie aan de orde.

Een verschil is dat Rechter Tie twee vrouwen had aan het begin van zijn loopbaan en er *en passant* nog een derde aan toevoegde (zie plaatje), overigens op aandringen van zijn Eerste Dame. Robert van Gulik daarentegen was getrouwd met één intelligente Chinese vrouw van goede familie, van 1943 tot de dood hen scheidde in 1967. Dat is een heel verschil. Toch?

Verpest

Nou, dat blijkt bij nader inzien nogal mee te vallen. Tijdens zijn eerste Japanse periode woonde Van Gulik samen met een Japanse huishoudster die "in al zijn behoeften voorzag". Daarnaast had hij wisselende vriendinnen die af en toe haast deel uit leken te maken van zijn huishouden. Barkman geeft de volgende amusante en veelzeggende anecdote (blz. 73):

Robert had twee liefvallige Japanse meisjes, vertelde Roon later, die hun eerst een voortreffelijke Japanse maaltijd voorzetten. "Toen ik ging vertrekken, zei een van hen iets tegen Robert in het Japans, waarop die zich lachend tot mij keerde: "Ze gaan nu samen mijn bed verwarmen. Kun je begrijpen, Roon, dat ik hier zó verpest ben dat ik nooit meer een westers huwelijk zal kunnen sluiten waarin liefde en vriendschap een belangrijke rol spelen?"

Forbearance

In 1950 publiceerde Van Gulik een artikel met de titel "Concubinage; One-Sided Notes On a Many-Sided Subject". Hij is daarin zo positief over polygamie als de heersende moraal hem toestond. Zijn conclusie luidt:

Chinese literature supplies [...] countless examples of two or

three cultured women who were happily united with one man at the same time, in a deep and true love. The secret of such a harmonious household seems to lie in the virtue of forbearance.

Die deugd moet wijlen mevrouw Van Gulik in hoge mate bezeten hebben.

Tot slot volgt hier nog een anecdote van Barkman die de biografie destijds uit kiesheid niet haalde maar die hij inmiddels wel geschikt achtte voor deze nieuwsbrief.

Een Chinese concubine

Toen ik een biografie van Robert van Gulik schreef (*Een Man van Drie Levens*), heb ik vele personen geïnterviewd die hem hebben gekend. Een daarvan was mevrouw Reuchlin (Aimée), de weduwe van Van Guliks onmiddellijke chef in Tokio in de jaren 1939-41; met beiden was hij zeer bevriend.

Ik vroeg haar, wie toch die Turkse ambassadeeraad was, die ik zo vaak in Roberts agenda tegenkwam; ik zal hem hier Mr. X noemen. "O, dat was een hele meneer, een levensgenieter, een echte Pasja, die veel grote partijen gaf. Op een keer zou hij met vakantie naar Peking gaan en ik ging er in diezelfde periode heen. Toen vroeg Robert ons, of wij voor hem daar een Chinees meisje wilden kopen."

"Kopen?", vroeg ik verbaasd.

"Nou ja, dat klinkt niet aardig. Hij bedoelde, dat wij in een van de betere theehuizen, huizen van plezier, hoe je ze ook noemen wilt, een meisje zouden vrijkopen en voor hem meenemen naar Tokio. Hij had al een vaste Japanse vriendin, af en toe zelfs twee die zijn bed warmden, en ook ging hij

nog vrij vaak 'stappen'. Maar er moest nog een Chinese bij komen."

"Hoe liep dat af?"

"Ik vond het wel gek," zei Aimée lachend. "Ik wilde zo'n huis wel eens van binnen zien. We gingen dus, Mr. X en ik, naar een van de betere établissements in Peking om thee te drinken met de Madame. Mr. X verdween

al gauw naar een ander vertrek om daar de meisjes, die geen vaste vriend hadden, aandachtig te bekijken en aan de tand te voelen. Nou ja, de tand... En ik maar vele kopjes thee drinken met een Madame, wier Engels niet meer inhield dan one-two-three. Wel moeizaam dus.

Tenslotte kwam Mr. X terug, die met een brede glimlach verklaarde: "Er zijn alleraardigste vrouwtjes bij, maar tot mijn spijt heb ik niets gevonden dat mijn grote vriend Van Gulik waardig is." Dat was jammer voor Robert, ook al omdat – pikant détail – het in financieel opzicht zo'n gunstig moment was. En Van Gulik had altijd een scherp oog voor geldelijk voordeel.

Wat was het geval? In de jaren 1938-41 maakten vele buitenlanders (vooral diplomaten) die het door Japan bezette Noord-China vanuit Tokio bezochten, gebruik van de mogelijkheid een aardig centje te verdienen. Bij de (Japanse) Reserve Bank of China stond de Chinese yüan pari met de Japanse yen (1 yüan=1 yen), maar de koers yüan-(Amerikaanse) dollar was 8:1, en in Japan die van de yen-dollar 3,3:1. Men kon dus zijn koffers vullen met yüan, daarmee naar Tokio terugreizen, en de yüan in yen omzetten en deze weer in US-dollars. Een profijtelijk reisje.

Il giudice Dee: L'enigma dell'anello (Het raadsel van de ring)

12-15. Het ontgaat Tsjiao Tai niet dat de klerk hem intussen een wenk geeft, dat hij hem zo meteen buiten iets zal komen vertellen.

Tsjiao Tai bedankt Leng en verlaat het pandhuis. Recht er tegenover staat de drogisterij van Wang, en op het open voorportaal staat een geriefelijke bank voor klanten die op hun bestelling wachten.

Tsjiao Tai besluit daar even plaats te nemen en te zien of Leng's klerk werkelijk naar buiten komt. Tot de winkelbediende zegt hij dat hij nog even moet nadenken over zijn bestelling. De twee bediendes hebben het druk genoeg, zodat ze niet aandringen. De één staat pillen te draaien tussen twee houten borden, de ander snijdt gedroogde wortels aan schijfjes op een ijzeren plaat, waaraan met een scharnier een vlijmscherp hakmes bevestigd is.

Tsjiao Tai hoeft niet lang te wachten. Al gauw komt de klerk het pandhuis uit, kijkt om zich heen, ziet Tsjiao Tai en komt haastig naar hem toe. Met een voldane grijnslach zegt hij:

"Die vette baas van me had u niet in de gaten in uw vermomming, maar ik wel, ik heb u wel eens gezien in het gerechtsgebouw. Mijn baas heeft lelijk tegen u staan liegen, meneer. Hij herkende die ring wel degelijk. Eergisteren is die ons aangeboden!"

12-16. Eergisteren heeft mijn baas die ring in zijn vingers gehad," herhaalt de klerk fluisterend. "Een verduiveld knappe meid kwam ermee aanzetten. Ik wou haar te woord staan, maar mijn baas kwam meteen als een hongerige gans aanwaggelen. Het is een ouwe snoeper, ziet u, en mooie vrouwen wil ie altijd persoonlijk helpen. Wat ze samen precies bekonkeld hebben weet ik niet maar het eind van 't liedje was, dat die meid weer hardlopend met 'r ring vertrok."

"Wat was het precies voor een vrouw?" informeert Tsjiao Tai.

"Nou, nogal een eenvoudig meissie, zal ik maar zeggen," antwoordt de klerk. "D'r jak hing half open van voren. Ik denk dat ze een dienstmeid was, of zoiets. Affijn, wat ik zeggen wou, die baas van me is een gemene knoeier. Hij heeft u voor staan liegen en hij ontduikt nog de belastingen ook. En wij maar, werken voor een hongerloontje!"

De klerk zwijgt even en vervolgt dan op zakelijke toon:

"Als u me nou dertig koperstukken geeft, dan zal ik er in een paar weken wel achter komen hoe hij precies met de belastingen knoeit."

Tsjiao Tai, staat op en zegt met een grijns tot de inhalige klerk:

"Wat denk je wel, man! Als je baas werkelijk de belasting ontduikt, dan ben je al strafbaar omdat je het niet eerder gerapporteerd hebt. Maar evengoed: bedankt voor je inlichtingen."